A késmárki evang. kerületi
LYCEUM
ÉRTESITVÉNYE
az $187^{8}|_{9}$-ik évre,

melylyel egyszersmind nevezett intézet t. cz. pártfogói, általában a nevelésügy barátai a folyó évi 24-ikén, délelőtt 10 órakor tartandó

zárünnepélyre

és ugyanazon nap

délután 3 órakor a lycealis nagyteremben

tartandó

lycealis közgyülésre

ezennel tisztelettel meghivatnak.

Scholcz Frigyes,
igazgató tanár.

KIRÁLYI JÓZSEF EGYETEM KÖNYVTÁR

KASSA,
Nyomatott Kosch és Scharf kő- és könyvnyomdájában.
1879.

REV 98

A késmárki evang. kerületi
LYCEUM
ÉRTESITVÉNYE
az $187^{8}|_{9}$-ik évre,

melylyel egyszersmind nevezett intézet t. cz. pártfogói, általában a nevelésügy barátai a folyó évi 24-ikén, délelőtt 10 órakor tartandó

zárünnepélyre

és ugyanazon nap

délután 3 órakor a lycealis nagyteremben

tartandó

lycealis közgyülésre

ezennel tisztelettel meghivatnak.

Scholcz Frigyes,
igazgató tanár.

KASSA,
Nyomatott Kosch és Scharf kö- és könyvnyomdájában.
1879.

REV 98

REV 2010

Tartalom.

I. A Tökölyek a mondában 1
II. Lyceumi tisztviselők 14
III. Tanári kar 15
IV. Tantárgyak 16
V. A magyar, német, latin nyelvből irásbeli dolgozatokul föladott tételek 19
VI. Jelentés: A) 20
B) Az ifjuság létszáma 22
C) Tanszerek 23
D) Alumneum és convictus 24
E) Szorgalomdijak 25
F) Èrettségi vizsgák 25
G) Uj alapitvány 26
VII. A Lyceum emléklapja 27
VIII. A növendékek névjegyzéke 28
Figyelmeztetés 34

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM KASSA

I.

A Tökölyek a mondában.

Késmárk városa éjszaki oldalán áll a félig romba dült Tökölyvár, a mult nagy idők e néma tanuja, melynek csak neve is hét századnak emlékét idézi fel bennünk. Pompás termei régen elpusztultak, külső falai romladoznak és háromágu koronához hasonló diszes ormai is kezdenek már lassan-lassan aláhullani.

A romokon, melyek nyugoti oldalán állottak, nem régen kaszárnya épült a helybeli polgárok hazafias adakozásaiból és a városi hatóságnak köszönhető, hogy egyes tornyai, a kápolna és gyakorlati czéloknak szolgáló egyéb helyiségei ismételve vétettek fedél alá.

Akadt oly kegyeletes kéz is, mely a kápolna belsejét állitotta helyre. És óhajtandó, hogy valósulna a „Magyarországi Kárpátegylet"-nek azon mindjobban nyilvánuló kivánsága, hogy az ügyszerető városi hatóság létesitette „Szépitő bizottmány" közreműködésével mielőbb foghatna hozzá a romjaiban is meglepő emlék egy részének egyleti muzeummá átalakitásához.

De ugy is magára vonja figyelmünket, és megtekintve külsejét, vagy belépve udvarára, hol hajdan harczias férfiak zajos élete folyt, most pedig mély csend és béke uralkodik, érdekes képek rajzolódnak a szemlélő elé; fel-fel szállnak egyes árnyak és ő maga előtt látja azon heroikus alakokat, kiknek emlékét a történet évlapjai megörökitették.

A templomos vitézek e helyen, hol már 1190-ben apácza-zárda állott, várat épitettek fel, honnan aztán Giskra, a Zápolyak, Laszky és a Tökölyek kiindulva, a hazában hordozták körül véres zászlóikat.

Az emlitettek közül azonban különösen a Tökölyek azok, kiknek jelentőségét azon képzelmek is fokozzák, melyeket az utókor csatolt személyiségökhöz.

1579-ben történt, hogy Tököly Sebestyén Késmárk vára, Savnik és a hozzájok tartozó uradalmak megszerzésével családja jövendő nagyságának alapját rakta le.

Azóta háromszáz év tölt el, melyek történelme nevezetes

eseményekkel meggazdagodva, a nép mondáinak átalakitására is befolyt; s kivált a 48—49-ki nagyjelentőségü fejlemények azok, melyek nem egy emlékét a nagy multnak szoritották háttérbe és léptették előtérbe és szőtték a nép emlékezetébe a harczmezőn elvérzett, vagy a börtönben, vagy a számkivetésben vértanuságot szenvedett dicső bajnokok képeit.

Innen magyarázható, hogy nem sok hagyományos emléket találunk a Tökölyekről; de azért él még az ő emlékök a nép tudatában és a meddig a Tököly-vár romjai végképen el nem enyésznek, a nép képzelmére mindig termékenyitőleg fog hatni az ezen romok köréből, mint valami agg regéből felragyogó varázsfény.

A Tököly név a hagyomány fényével van környezve.

Azon mondák (egyes mondások, vélekedések), melyek a Tököly nevet halhatatlanná tették, két ellentétes vonást foglalnak magokban; egyik a Tököly név fényét tünteti elő, a másik sötét szinekkel festi annak viselőit.

Megjegyzendő, hogy a hagyomány összezavar időt és embert és alig tesz különbséget a Tököly nemzetség férfi tagjai között.

De azt világosan látjuk, hogy két női alak szerepel benne és hogy különösen két hős van kiemelve: az „öreg Tököly“ meg „az ő fia.“

A vár pedig azon szintért szolgáltatja, hol az emlitett személyek szerepelve, cselekvényeikkel kifelé is hatnak.

Hogy kicsoda az „öreg Tököly,“ ki „az ő fia“? E kérdésre a történelem adhat feleletet. Szükséges tehát, hogy némely történeti reflexiókba bocsátkozzunk.

A történet a késmárki Tökölyek törzsatyjának Sebestyént mondja, a ki mint gazdag kereskedő Késmárk várát, Savnikot a hozzájok tartozó uradalmakkal együtt megszerezvén, (1579) csak hamar hatalmas ur, az ujitott vallás erős támasza és a tudomány pártfogója lett. És miután Dóczy Zsuzsannát nőül vette és ezen házasság által sok előkelő családdal jutott rokonságba, az ország első nemzetségei sorában foglalhatott helyet.

A törökök elleni harczban kivivott érdemeiért bárói rangra emeltetett.

Késmárk városának azonban sok baja lett Sebestyénnel. A polgárok házait éjjel rohanta meg, fegyvereik elkoboztatnak, sokan megsebesülnek, mások börtönbe vettetnek, megsarczoltatnak, szóval: rémletes események, szörnyü zaklatások kisérik Tököly Sebestyén felléptét Késmárkon.

Meg kell azonban jegyeznem, hogy a késmárki polgárság és Sebestyén közt fenforgott sajnos viszálykodások az ő utódai alatt sem szüntek meg egészen.

Tizenkét gyermekei közül külföldi egyetemeken tanult és sokat utazott fia, István következett 1607-ben, a ki miután Thurzó Katalint, a hires György nádor leányát feleségül vette, tekintélyben és hatalomban mindinkább gyarapodott. Késmárki vára királyi fényben pompázott, ellátva minden kényelemmel és a művészet remekeivel.

Jellemét a késmárkiakon elkövetett iszonyatosságok homályositották el.

Hét gyermekei közül István örökölte Késmárk várát, valamint az árva- és liptómegyei Thurzó-féle jószágokat is.

Ifjabb Tököly Istvánt kemény és a maga előnyét kereső embernek festik a történet évlapjai, a ki a város és édes atyja közt létre jött szerződéssel nem gondolva, a város békéjét és jólétét megingatta. Árvamegyei zsoldosai nemcsak Késmárkon, hanem a vidéken is követtek el zsarolásokat és rablásokat. De nem olvassuk róla, hogy annyira kegyetlenkedett volna, mint az atyja.

Mint lelkes protestáns és hazafi azon elégületlenekhez csatlakozott, kik az elnyomott haza szabadságának helyreállitására Murány várában szövetséget vetettek.

Csakhamar Árva várába szorult, hol 1670-ben kimult. Társai: Nádasdy, Zrinyi, Frangepán, Tattenbach egy évvel később-ben lefejeztettek.

Fia Imre közvetlenül atyja kimulása előtt Árvából szerencsésen Lengyelországba menekült; de két leánya Bécsbe vitetett. Felesége Gyulaffi Maria régen ő előtte meghalálozott.

Jószágai, melyeket akkori értékök szerint két millióra becsültek, elkoboztattak.

A késmárki várában őrizett könyvtár is sok műkincsek és mindenféle drágasággal együtt innen elvitetvén, idegenek kezére került.

E roppant veszteség, de még inkább a protestánsok és a más valláson lévő hazafiak szenvedései lánglelkü fiát Imrét, kinek keblében e mozgalmas kornak szellemi vetése oly gyönyörüen kikelt, élet-halálharczra hivták fel.

E rokonszenves fiatal levente Árvából Lengyelországon keresztül Erdélybe menekülvén, nemsokára az elégedetlenek fővezére, a vallásszabadság, a nemzet ősi jogai harczosa és — vértanuja lett, a minek megemlitése azonban szükségtelen, miután e kimagasló történeti személy hősi pályafutása és tragikai vége eléggé ismeretes a világ előtt.

Czélomhoz képest azonban csak annyit emlitek még, hogy Tököly Imre, ki a nemzet rokonszenvét nagy mértékben birta, különösen szülővárosának Késmárknak lett kedves embere.

Genersichből tudjuk, hogy midőn 1683-ban fényes udvarával, szép feleségével, Zrinyi Ilonával, a fiatal Rákóczy fejedelemmel és ennek nővérével Késmárkra érkezett, zajos örömmel üdvözöltetett a polgárok által.

A közörömben minden feledve lett, mi által eldődei a késmárkiak ellenszenvét felköltötték. A vendégség egy hétnél tovább tartott, a város fényes ünnepekkel gyönyörködtette a fejedelmi vendégeket, egyszersmind fényes ajándékokkal tüntetvén ki őket.

Rákóczy Ferencz aranyozott diszes kardot, a fejedelemasszony a többi közt 50 aranyat, leánya gyöngykoszorut és egyéb ékszert kapott ajándékul.

Szülővárosát ezután nem látta többé. Tragikai vége befejezi a család történetét. Egy nemzet siratta a számkivetésben (1705) meghalt hőst.

Nem egy Tököly van tehát Késmárk története évlapjain feljegyezve.

A mondák össze-vissza zavartak időt és embereket.

Azon kérdésre tehát, kit tart a hagyomány „öreg Tökölynek“ ki volt „az ő fia“ ? a történettel azt felelhetnők, hogy a korra nézve Sebestyén az, meg első István is, a ki ugy is „öregebbik“ név alatt fordul elő, bár atyjához, Sebestényhez való viszonyánál fogva ő rája is illenék a monda azon praedicatuma : „az ő fia“, valamint akár Imrére is ; holott II-dik Istvánt is vehetnők a mondában szereplő „öreg Tökölynek“, ha Imre fiához való viszonyából indulunk ki. Imrének a fia nem jöhet tekintetbe, nem szerepelt, csak néhány napos volt, mikor meghalt.

Könnyebb tájékozás kedvéért ugy hiszem, jobb lesz, ha a Tököly család férfi tagjaira vonatkozó mondákat két szempont alá fogva, a mondától eltérőleg t. i. „öreg Tököly“ meg „az ő fia“ helyett igy irom a czimet : „Az első Tökölyek“ és „Az utolsó Tökölyek“.

Az első Tökölyek.

Fentebb azt láttuk, hogy a Tökölyek története Sebestyénnel kezdődik, a ki vétel utján szerezte azon terjedelmes uradalmakat, melyek Késmárk várához tartoztak. Tehát nem királyi adománynak, sem fegyverének, sem a király iránt más uton kimutatott állhatatos hűségének, hanem egyedül pénzének köszönhette, hogy kiterjedt jószágnak jutott birtokába, mely nélkül sem tekintélyre, sem befolyásra szert nem tehetett volna.

De épen a birtokszerzésnek ezen módja meg az, hogy olyan ember szerezhetett ily kiterjedt jószágot, a ki törzsökláját a honfoglalás koráig fel nem vihette, tünt fel annyira és ütött szeget az elfogultak fejébe. Nem csoda tehát, hogy erre nézve a külszin által könnyen megejthető és félrevezethető nép különféle meséket költött.

Az, hogy Tököly Sebestyén mint üzletember lókereskedéssel is foglalkozott, nem nyujt épen oly költői v o n á s o k a t, minőkkel a lovagkor idealis hőseit szerették rajzolni, de nem is becstelen kereset mód és nem von le semmit becsületes ember jelleméből. Dávid pásztor volt és lett az izreiliták annyira dicsőitett királya!

De más rege, melyet a történet évkönyvei is feljegyeztek, épen piszkos jellemünek, sőt roppant gaztett elkövetőjének tünteti fel Sebestyént.

Egy török basa, a ki keresztyénné akart lenni, összes kincseit Temesvárra vitette meghizhatónak vélt emberéhez Tökölyhez. Tököly azonban galádul visszaélt a basa bizalmával, elárulta őt a török kormánynak, minek folytán az átvett kincsek birtokosa és roppant gazdag lett.

Mintha már azon korban is más, becsületesebb módon: nem lehetett volna vagyont szerezni, mint erőszak, pártoskodás, árulás és rablás á l t a l, vagy a mi napi renden volt, királyi adomány utján!

Nem tartozik ezen ismertetés szük keretébe, hogy nyomozzuk, mi való rejlik e regében. De csoda, hogy a rege még feltünőbb vonásokkal nem cziczomázta fel kincsvágyó hősét. Ha már a regényes török földön találja hőse gazdagságának forrását, hozzá tehette volna a tragikai hatás kedveért azt is, hogy Sebestyén nem csak vagyonától fosztotta meg, hanem kegyetlenül meg is gyilkolta a — hitetlen basát.

De igy is, ha az ellenkezőt fel nem tehetnők, megvetésnél egyebet nem érdemelne, holott a basa szomoru sorsa részvétet és rokonszenvet gerjesztene.

És abból is, hogy egy Dóczy Katalin, kinek rokonai a Batthyániak, a Nádasdyak, a Thurzók, a Nyáriak voltak, nem átallotta kezét Sebestyénnek nyujtani, az ellenkezőre lehet következtetni.

Bármiként legyen is a dolog, elég az hozzá, ezen ember történeti jelentősége sokkal nagyobb, mint a mennyit neki a fentemlitett monda tulajdonit.

Igaz, azon cselekedetei, melyek Késmárkon történt felléptének korszakába esnek, nem épen alkalmasak arra, hogy életének fénypontját tehetnék; de későbbi működése, mely a tudománynak, az ujitott vallás és a haza védelmének volt szentelve, kiengesztelte hibáival az utókort.

Ily kedvező világitásban látjuk őt a Késmárkvidéki nép mondájában is. Olyan hősnek tünteti föl ezen monda, a ki kora komoly törekvésében részt véve, a szellemet lenyügőző bilincsek széttörésére közreműködött. Node lássuk mit regél ezen monda.

Tököly beteg volt, búkórságban szenvedett, megbánta a polgárság ellen elkövetett tetteit, de nyugtot nem talált sehol. Egyszer egy vasárnap reggelén kinézvén a várból, látja, hogy a keresztfalvi uton egy csapat jön; de fegyverzaj helyett énekszó hallatszik; mindég jobban és jobban hallik, mind magasbra száll az ének, oly igéző, oly szép, néha lágy hangon szól, majd mint a vihar zugása, és megrendül és hevül a beteg férfi keble.

A lipcsei sokadalomról visszatért erdélyi és szepesi kereskedők voltak, kik az: „Erős várunk nekünk az isten“ czimű hymnust énekelték.

A monda hozzáteszi, hogy Tököly megvette azon iratokat és könyveket, melyeket a kereskedők magokkal hoztak volt Németországból. E könyvekben talált uj életirányt, felvette az uj hitet, melyben aztán belső békét és boldogságot talált. Azóta nem bántotta, kiket eddig zaklatott; sőt ellenkezőleg: a hitök miatt üldözöttek védője, a szegények és ügyefogyottak támasza lett, és midőn sirba szált, megsiratta mindenki

Genersich is egykoru feljegyzések nyomán azt mondja, hogy Tököly Sebestyén koporsóját a helybeli és vidéki lakosság nagy részvéttel kisérte nyughelyére.

A történet adatain, legyenek bár egy ember jellemére nézve nem kedvezők is, változtatni nem lehet. Sebestyén alakja, ha nem is eszményi, legalább mocsoktalan.

Hasonló világitásban mutatja a hagyomány a történettel megegyezőleg fiát első Istvánt. Ez is szörnyen sanyargatta a város lakóit, sok adót fizettek, megsarczoltattak, fegyveres zsoldosok házaikat ostromolják, pénzt, drágaszerekot, embert és állatokat hurczolnak el magokkal. És miután a király a polgárok pártját fogta, a vár ura a város romjai alá iparkodott temetni a lakosságot. De a monda szerint a polgárság magát megemberelvén, megrohanja a várat, Tököly megsebesül, zsoldosai közzül sokan elesnek és a vár ura békéért esedezik.

A két fél között szerződés jött létre, melynek folytán Tököly szabadon bocsátja a börtönben sinlődő, sok kinokat kiállott szerencsétleneket és ki is szolgáltatja a város pecsétjét és szabadalmait.

A nép ábrándja közzé tartozik azon hit, hogy még most is sok kincsek és a Tökölyek bányáiból hordókban ide hozott aranyak vannak a vár pinczéiben elrejtve, hogy azon embercsontok, csontvázak, koponyák, melyek akár mikor a vár udvarán kiásatnak, a

halálra gyötrött foglyok földi maradványai lehetnek; hogy a városházán, az iskola muzeumában őrizett lándzsák, hosszu kardok, vértek a legyőzött Tököly fegyvertárából kerültek oda.

És a vár nyugoti oldalán álló torony falára vázolt bajnok alakjában, a ki hosszu karddal jobbjában az ablakról a mélységbe ugrik, a polgároktól ostromlott és szökésre inditott zsarnok Tökölyt látja a hagyomány. Ezen alak már most majd egészen elmosódott, de néhány év előtt még tisztán kivehető volt

De vele is ugy vagyunk mint apjával; ugy hiszem, nem tévedek, ha azt állitom, a meddig élt csak hiányait emelték ki és költöttek rá valamint édes atyjára furcsábbnál furcsább meséket, nem tekintvén jellemének fényoldalait, s mint rendesen szokott történni, róluk csak halála után kezdettek megemlékezni.

A népnek azon mondása, hogy „az öreg Tököly" annyi várnak, annyi kincsnek tulajdonosa, a kiről azt regélik, hogy roppant fényt üzött, hogy a többi közt az épitkezésekhez szükséges meszet borral oltatta, hogy annyi katonája, annyi paripája, oly fényes termei voltak, mint valamely királynak, még sem élvezhette szakadatlanul és örökké az élet gyönyöreit, mind az, miután nem áll ellentétben a történeti tudattal, inkább rá, mint édes atyjára alkalmazható.

Hiszszük, hogy e késmárki Krösus, e tudományosan mivelt ember, e daliás szellemü főur kimulása, miután az ő élete első felesége és több gyermekeinek kora halála miatt oly gyászos, oly szomoru volt, kiengesztelhette kortársait.

Az utókor, mely a Tököly név iránt pietást és tiszteletet táplál, fátyolt vet mind arra, a mi e név elhomályositására alkalmas azért, hogy a nemzeti nagyság, a szabad eszmékért harczolt két fiatalabb Tökölynek szomoru katastrófája, vértanusága annál jobban tünjék fel.

Az utolsó Tökölyek.

A monda a történettel megegyezőleg más szinhelyre vezet bennünket. Az utolsó Tökölyek nem önző czélokért, hanem magasabb eszmékért, elvekért küzdenek, szenvednek és esnek áldozatul. A nép megkedveli e tragikai alakokat, elfelejti sérelmét, részvéttel viseltetik szenvedéseik iránt és örül, hogy családi boldogságuk felforgatói és üldözőik ellen szövetségessé válhatik.

Azon bizalmasabb viszonyra nézve, mely ifjabb Tököly István és Késmárk városa közt létezett, a hagyomány következő adatot nyujt:

Tököly háborura készülvén, Erdélybe utaztatta feleségét és leányát rokonaihoz. Miután Késmárkról elindultak volna, néhány nap mulva egy szolga azt hozta hirül, hogy a hölgyeket rablók

támadták meg és vitték el magokkal rabló várukba, a hölgyek kisérői egynek kivételével mind lemészároltattak. Tököly erre a várőrizetét a hű polgárokra bizva, fellelkesült csapatjával, mely nagyobb részt önként vállalkozó késmárki ifjakból állott, a rablók után ered.

Utközben sikerült egy lovagot elfogni, a ki bevallotta, hogy a hölgyrablásban részt vett, de bátyjával a haramiák főnökével a hölgyek miatt ellenkezésbe jutván, elhagyta a csapatott. Ha megkegyelmeznek életének, ugy segitségükre lesz, hogy még ez éjjel kiszabadithassák a hölgyeket Ugy is történt. Az elámitott rablófőnök kinyittatta a vár kapuját, Tököly a maga embereivel a várba vonul, a rablók felkonczoltattak, és a hölgyek kiszabadulnak.

E mese más versioban is kering a Szepességen. E szerint nem Tököly, hanem Horváth Gerő tanuló vezetése alatt történt a hölgyek kiszabaditása, és hozzá teszi a hagyomány, hogy Gerő azóta kimondhatatlanul szerette a szép uri hölgyet, és lett szerencsétlenné. De erről alább.

Azt is regelik, hogy a rabló főnök öcscse tartott igényt a szép leány kezére, igérvén, hogy felhagy kalandos életével; fel is hagyott vele; hű embere és vitéz katonája lett a királynak; de Tököly mindannyiszor elutasitotta. A nép az ő nevét is tudja; senki más, mint „A kosztolányi hölgyek“ czimü regényben is szereplő Podmanin.

Van-e történeti alapja ezen mesének; erre határozottan felelni nem lehet, ha csak nem azon tényt veszük fel, hogy a kormány Tököly két leányát Árvában történt gyászos kimulása után fogva vitette fel Bécsbe és záratta apácza zárdába.

Ugy látszik e mesék alkotását a még most is kedves népolvasmányul szolgáló „Die Räuber in den Karpathen“ czimü regényes elbeszélésnek lehet köszönni.

Mindegy. A népnek oly cselekvény kellett, mely pietásáról és tiszteletéről tanuskodjék.

A következő monda már közelebb jön a valóhoz. Az idegen katonák roppant zsarolásokat és dulásokat tettek szerte a hazában, a lakosság sokat szenvedett, a protestánsok kerékbe törettek, a katholikus urak elevenen megnyuzattak, minden hazafi fájlalta a vérrel szerzett jogon ejtett sebeket. Mindenki Tökölyben vetette reményét és ő fegyverhez nyult és egy ideig szerencsésen harczolt az idegenek ellen. Árva várából az ellenségnek minden ostromát verte vissza, de egy magyar ur által, a ki az ő kincseire vágyódott, elárultatván, a várba nyomult ellenség kezére került s hallatlan kinzásoknak vettetett alá, minek következtében nem sokára kimult.

Ezen esetet, valamint fiának Imrének Árva várából történt menekülését eleven szinekkel és ugy rajzolja elénk a nép, mintha a közelmultban látta volna e tragödia lefolyását.

Atyja, miután megtudta, hogy ártatlan fia fejére sok ezer aranyat tüztek ki, a vár megszállása előtt paraszt leány ruhájába öltöztette őt, és két pór legény kiséretében a hű Szepességre küldötte, hová szerencsésen meg is érkezett, ámbár üldözői nyomában voltak. A lengyel uralom alatt állott szepesi városok be nem bocsátották az őt üldöző katonaságot.

Tököly Imre már biztonságban van Késmárkon és midőn a katonaság álutakon Késmárkra ért, az üldözött a várból a „Goldsberg“be vezető alaguton Keresztfalván át, Podolinba a hazafias szellemü piaristákhoz, onnan szerzetesi ruhában Lengyelországba menekült, hová a császári katonaság nem követhette.

Jószágai elkoboztattak. Tömérdek pénzéből a császári tábornokok palotákat épitettek Bécsben, és azon magyar ur, a kinek cselszövése következtében Tököly István a császári katonaság előtt kaput nyittatott, szintén gazdag jutalmat vett.

A nép az utolsó Tökölyeket ért szerencsétlenséget rája mért csapásként érezte. Most is lehet még a Tökölyek szomoru sorsát elbeszélőktől oly megjegyzéseket hallani, melyek egy-egy sóhajtást, keservet vagy hazafias kifakadást fejeznek ki. Most is mondja a nép, ha előkelő befolyásos embernek, a ki szivén hordja a haza és hitsorsosainak ügyét, szerencse csillaga letünik: „ugy jár, mint az utólsó Tökölyek“ vagy mint „a fiatal Tököly:“, ma holnap nem lesz, a ki jogainkat védi.

Ezen mondák sokban megegyeznek a történet ismeretes eseményeivel; az utolsó Tökölyek életében és e kor szomoru eseményeiben sok van, a mi megegyezik a fentebbi mondák előadásával.

Nem csupán a protestánsok, de kivált ők felette sokat szenvedtek. Spankau, Kobb, Strasoldo, Karaffa tábornokok irtózatosan kegyetlenkedtek.

Szepességen különösen Volkra követett el a jezsuiták közreműködésével vérlázitó iszonyatosságokat. A történet tehát nem czáfolja meg e mondákat, bár nem hihető, sőt lehetetlen, hogy a Leibicz patak és a Poprád folyó mellékén lévő vizenyős talajon alagut létezett volna; legfeljebb vizvezetékül szolgálhatott volna Eddigelé semmi nyomát nem lehetett felfedezni.

Akármint van, a költészet virágai vizenyős talajon is kihajtanak. Az utálatos Karaffák és Volkrák mellett mily dicső név a Tököly név; a vérrózsák mellett mily gyönyörüek és igézők a költészet virágai!

Az utólsó Tökölyek ott állanak egész nagyságukban, bár ők is, e mozgalmas kornak kemény fiai egyben-másban tévedhettek és hibázhattak, mindenesetre kimagasló jellemüknél és az emberi szellem legfőbb czéljai utáni törekvésüknél fogva korszakot alkotó

alakokként tünnek fel, kikhez a hálás utód a szerencse és balszerencse napjaiban egyaránt vissza-vissza vándorol, hogy önérzetében erősbüljön, vagy bánatában vigaszt találjon.

Addig él a nép, mig szive a nemzettel, a haza nagy multjával össze van forrva.

A mit eddig elbeszéltem, nagyobbrészt a hagyomány körébe tartozik.

Az, hogy Tököly Imréről több hagyományos emléket nem találunk, meg nem lep bennünket. Ő, kinek alakját és viselt dolgait a világ ismeri, nagyrészt a történeté.

A hol a történet beszél, ott mindinkább elhallgat a hagyomány.

E tragikai hős, ki távol hazájától nemzetének sülyedését, hanyatlását szemlélve, a jövőre nézve semmi reménynyel, hanem kimondhatatlan fájdalommal telik el, nem lesz többé az epikai, hanem a drámai költészet hőse.

A nép is érzi e nagyszerü tragikumot, bejátszik az lyrai hangulatába és a miről ezután ajka szól, nem egyéb mint elegia, mely kedves hőse meghiusult reményét és keserü fájdalmát zengi.

A miről még azután szólani akarok, nem vonatkozik közvetlenül mondáink hőseire, hanem mellék szereplőkre és mellékes dolgokra és nem tartozik a történeti hagyomány, hanem a néprege körébe.

Horváth Gerő.

Horváth Gerőről, kinek nevét már fentebb említém, következő rege él a népben.

Tököly leányát, midőn anyjával Erdélybe utaznék, rabló lovagok ragadták meg és vitték fel hegyi várukba.

A török elleni hadjáratból sebesülten visszatért Tököly esdeklései fellelkesiték a város és vidék férfiait. Gyalog és lóháton a rablók után erednek. Vezérük Horváth Gerő volt, „szegény tanuló“, ki a krakói egyetemen elsajátitott tudományáról hires volt és már azelőtt is, mint vitéz katona a lengyel hadseregben Báthory István lengyel király alatt az oroszok ellen harczolt.

Volt Gerőnek egy varázstükre, mely egészen más irányban mutatta a tárgyakat.

Mikor a csapat a bevehetetlen sziklavár alá ért, Gerő előveszi a tükröt és a vár felé irányzá. Az ostromlók zaja viszhangzik, a rablók letekintenek és azt látják, hogy az ellenség nem előre, hanem rohamossan tova vonul. Kirohannak, üldözőbe veszik, de vesztükre tették. Gerő tükre álutakra vezeti a kirohanókat; az ostromlók

egy része a várba vonul, kiszabaditják a hölgyeket, másik része meg összecsap a rablókkal, kik nagyobbrészt el is estek.

Az uri hölgy megszerette szabaditóját, ki már elébb szerelemre gyuladt iránta.

Gerő azután nem sokára megkérte a leány kezét, de a leány testvére ugy intézte el a dolgot, hogy az öreg Tököly leányát Gerőnek teljességgel nem akarta adni. De látván, hogy a leány hajthatlan marad és makacsan ragaszkodik Gerőhöz, oly módra gondolt, melytől sikert várt. Kijelenté, hogy csak azon feltétel alatt adja leányát Gerőnek, ha a Kárpáth egyik csucsán lévő „karbunkulust" mint leányának adandó mennyasszonyi ajándékot lehozza.

Gerő e merész gondolat valósitásához fogott, felmászott, a hová eddig ember fel nem mászhatott, a meredek kősziklára, lelövé a karbunkulust, de ez szerencsétlenségére beleesett a szikla lábánál levő „feneketlen" tóba, mely rögtön zöldre változott.

Gerő, minthogy kedvesét birni ugy sem remélte többé, bánatában a mélységbe ugrott és szörnyet halt.

A leány is nem sokáig élt ezután, de a meddig még élt, a szegények és ártatlanul szenvedők gyámolitására fordità minden gondját.

A tó azóta „zöld tónak", a hegylánez pedig, hol Gerő halálát lelte a „bohó Gerő hegyének", németül „Der thörichte Gern"-nek neveztetik.

Mások más szinhelyre teszik át a katasztrófa szinhelyét; a Horváth nevet más alakra, mely alatt itt Szepességen is divatos t. i. Ráczra változtatván át, azt állitják, hogy Horváth szomoru esete szolgáltatta a „Ráczhegy" nevét.

Lindtner Ernő, Késmárkvárosának szülöttje, másképen dolgozta fel a karbunkulusról szóló mondát.

Szepesi nyevljárásban irt szép költeménye: „A karbunkulus torony"-ról a fentebbitől eltérőleg azt beszéli el, hogy a „fiatal Tököly" a kedvesének egy pásztor leánynak szánt karbunkulust lehozta a magas szikláról, de elejtette; a karbunkulus a tóba esett, Tököly utánna ugrott és lett a tó tündéreinek kedves foglya.

A tó most is még zöld szint mutat, de nem feneketlen.

Karbunkulus sincs benne. A mesés karbunkulus ragyogása a mesében található.

De, ki mondja meg, milyen alapon nyugszik a rege?

Meglehet, hogy az egész nem egyéb, mint szó- vagy néplegenda.

A vár leánya.

Megkondult az est-harang; a várban, hol eddig síri csend uralkodott, élénk zaj keletkezik, rémes süvöltés hangzik szerte. Fegyveres vitézek, kik régóta várják a vár urát, hogy zászlója alatt csatába menjenek, megmozdulnak, sorakoznak. Megjelenik a vár leánya, a fehér ruhás hölgy, megcsörgeti kulcsait, kinyitja a kápolna ajtaját, azután csend leszen, a vitézek elhallgatnak, mondván: a vár leánya imádkozik.

A fehér ruhás hölgy nemsokára kilép a kápolnából, belép a folyósóba, kinyitja a terem ajtaját, mely rémesen nyikorog, azután becsapja maga után; az ablakok csörömpölve hullanak alá, egyes kövek a várfaláról legördülnek és belejátszik a szomoru hangokba, melyeket a lentállók hallanak, a szél üvöltése.

De fel száll a hold, a fehér ruhás hölgy elhagyja a termet, lemegy a sirboltba, leül az érczkoporsók közé és viraszt felettök hajnalig. Aztán becsapja a nehéz sirbolt ajtaját, a kulcsot ráforditja és eltünik.

De holdvilágos éjen, mikor szélcsend van, másutt is megjelen, a réten, a mezőn, a „Várhegy"-en, a „Jeruzsalem" hegyen, kulcsait megcsörgeti, kezével integet. A ki követi, annak rejtett kincsek helyét mutatja. Gyakran a Rókuszra vezető ut mellett látható.

Beszélik, hogy egy helybeli lakos, a ki az ezen ut mellett körben nyargaló fej nélküli lovagtól meg nem ijedett, idáig követte a fehérruhás hölgyet. Felásta a mutatott helyen a földet és nagy kincset lelt. Gazdag lett.

Hála fejében azon a helyen, hol az elrejtett kincs volt, kápolnát épittetett. Nemesi levelet is vett, más, a vidékre vonatkozó nevet vett fel, mely névnek aztán mint városi tanácsos hirt és becsülést szerzett.

Meglehet, hogy olyan mese, mint, a mit a vár leányáról regélnek.

Mesének mondám az egész elbeszélést, de allegóriai mese, mely egyrészt a népnek a Tökölyek szomoru sorsa iránt mutatott részvétet és általában a mulandóságot, mely a Tököly-vár diszét, fényét is elmosta, jelképezi; másrészt a kincsekről álmodó szegénységnek vágyódását fejezi ki.

A ki oly szerencsés, hogy a fehér ruhás hölgy kezéből a kulcsokat veheti át, megnyithatja velök boldogságának kincs-kamaráját.

Nem iktatom én ide, mi a „Jeruzsálem" hegyről szól, hogy ott zárda vagy vár állott, hogy az egész „Várhegy" a Tökölyek kertje „tündékert" volt, honnan a még most is egyes kertekben

található „váralmafák“ származtak volna; mindez a képzelet szüleménye.

De a mese, mely a vár leányáról, e fehérruhás hölgyről, mint a félelem és egyszersmind a tisztelet tárgyáról szól, hihetőleg a várnak azon félig homályos történetéből, hogy itt hajdan apáczazárda állott és az itt fogva tartott Osztrogné lengyel herczeg asszony ismeretes szomoru történetéből keletkezett.

Mielőtt befejezném rövid ismertetésemet, megjegyzem még, hogy azon kivül a német irodalomban is találkozunk egy Tököly mondával.

Vogel N. J. osztrák költő „Tököly anyja“ czimü költeményét értem. E szerint a király ellen fellázadt Tököly, miután megveretett, édes anyja várában keres menedéket. De az anyja kemény szavakkal utasitja el esedező fiát. Az ellenségtől üldözött, az anyjától kitagadott Tököly tova száguld kiséröivel, és az utána néző anyja szive fájdalmában megszakadt.

Rövid dolgozatomat Bacsányi szavával zárom be:

Járd össze századink sorát,
A régi 's uj időt,
S tiszteld, magasztald mindenütt
A jót, nagyot, dicsőt!

Állj meg kipusztult váraink
Bús omladékain:
Ültess borostyánt bajnokink
Gyöp-lepte halmain;

Hogy, a kik édes honukért
Ott sirba döltenek,
Örökre minden hü magyar
Szivében éljenek!

Scholcz Frigyes.

II.

Lyceumi tisztviselők következő t. cz. urak:

Helybeli felügyelő: **Schwarcz Károly.** Helyettes helybeli felügyelő: **Steinczel Hugó.**

Vidéki felügyelők: **Berzeviczy Titus, Görgey Kornél, Sponer Tivadar.**

Pénztárnokok: **Herczogh Árpád, Kéler Pál.**

Az uj alapitvány gondnoka: **dr. Tatray Gergely.**

III.

Tanári kar.

1. Scholcz Frigyes, igazgató, rendes tanár (1858. óta). Tanitotta a magyar nyelvet és irodalmat az V., VI., VII., VIII., a német nyelvet és irodalmat a VII., VIII., a történetet a III., VI., osztályban, hetenkint 18 órában. Convictusi gondnok, könyvtárnok.

2. Gretzmacher Gyula, rendes tanár (1871. óta). Tanitotta a német nyelvet a II., IV., a latin nyelvet a III., IV. osztályban, het. 19 órában. A II. osztály főnöke.

3. Grósz Ernő, rendes tanár (1872. óta). Előadta a latin nyelvet az V., VI., VII. és VIII. osztályban, het. 20 órában, a VII. osztály főnöke, a lyceális gyűlések jegyzője.

4. Kiszelly Ervin, rendes tanár (1866. óta). Előadta mennyiségtant az I., II., III., IV. a magyar nyelvet a III., IV. osztályban, a szabadkézirajzt az algymnasiumban het. 24 órában, a III. osztály főnöke, a szabadkézirajz tanára.

5. Klein Pál, rendes tanár (1874. óta). Előadta természettudományokat az V.. VI., mennyiségtant az V., VI., VII., mennyiségtani földrajzt a VII., természettant VIII. osztályban, het. 20 órában. A VI. osztály főnöke, a muzeum őre, a lebészeti észlelde ügyelője.

6. Koller Károly, rendes tanár (1852. óta). Előadta a természettudományokat az I., II., III., a német nyelvet az I., III., természettant a IV. osztályban, het. 18 órában. A IV. osztály főnöke, a nyugdij-intézet gondoka, a muzeum őre

7. Palcsó István, rendes tanár (1852. óta). Tanitotta a görög nyelvet az V., VI., VII., VIII., történetet az V. osztályban, hetenkint 20 órában. A VIII. osztály főnöke, alumneumi gondnok, könyvtárnok.

8. Votisky Károly, rendes tanár (1863. óta). Tanitotta a magyar nyelvet az I., II., történetet és földrajzt az I., II., IV., VII. osztályban, het. 20 órában, a tanári értekezletek jegyzője, az önképző-kör elnöke.

9. Weber Pál, rendes tanár (1874. óta). Tanitotta a latin nyelvet az I., II., vallástant az I., II., III., IV. osztályban, het. 20 órában. Az I. osztály főnöke, az algymnásiumi könyvtár őre.

10. Zvarinyi Sándor, rendes tanár (1874. óta). Előadta a vállástant az V., VI., VII., VIII., a német nyelvet az V., VI., bölcsészetet a VII., VIII,. történetet a VIII. osztályban het. 19 órában. Az V. osztály főnöke.

11. Gyulaffy József, róm. kath. lelkész. Előadta a római kath. hittant az egész gymnasiumban het. 4 órában.

12. Goldberger Ábrahám, mózes vallásu elemi tanitó, a mózes hitü gymnasiumi növendékeket oktatta het. 2 órában.

IV.

Tantárgyak az egyes osztályokban a $187^{8}/_{9}$. tanévben.

I. osztály.

Osztályfőnök: Weber Pál.

Vallás, hetenkint 2 óra. A tizparancsolat, egyházi énekek, kézikönyv. dr. Schwarcz Károly.

Latin nyelv, het 6 óra. Alaktan a hangejtéstől kezdve verba deponentia hajlításáig, kellő gyakorlatokkal. K. k. Dr. Kühner.

Magyar nyelv, het 2 óra. A nyelvtan elemei, forditási gyakorlatok. K. k. Toepler.

Német nyelv, het. 3 óra. Szóalaktan, irálygyakorlatok, költemények elemzése, emlékelése. K. k. Bouer F., és Mager olvasó k. I. k.

Földrajz, het. 4 óra. Mennyiségtani földrajz elemei, Európa általános és a magyar-osztrák birodalom behatóbb ismertetése térképek rajzolásával. K. k. Lüben, Batizfalvy

Mennyiségtan, het. 4 óra. A négy műtét egy- és többnemü számokkal a számok oszthatósága, közös mérték és többes, közönséges és tizedes törtek. Nézlettan: vonalok, szögek, háromszsögek egybevágósága. Szám- és mértani feladványok. K. k. Močnik.

Természetrajz, het. 3 óra. Emlősök, madarak, kúszók, halak, rovarok, puhányok, hüllők ismertetése. K. k. Pokorni.

Szabadkézrajz, het 2 óra.

II. osztály.

Osztályfőnök: Gretzmacher Gyula.

Vallás, het. 2 óra. A 3 hitczikk és miatyánk. K. k. Palmer.

Latin nyelv, het. 6. óra. Alaktan a szókötésig, verba irregularia inchoativa és defectiva, forditások, taglalások, emlékelés. K. k. Kühner.

Magyar nyelv, het. 2 óra. A beszédrészek ismertetése, az igék egész terjedelemben, költemények elemzése és megtanulása, szavalása. K. k. Sárospataki m. nyelvtan.

Német nyelv, het. 3 óra. Szótan, mondattan, házi dolgozatok, költemények elemzése, megtanulása, szavalása. K. k. Bauer és Mager.

Földrajz és történet, het. 4 óra. A világrészek. Európa részletes földrajza, térképek rajzolása. Ó-kor története; tekintettel az ó-kori földrajzra. K. k. Lüben Batizfalvy, Beck.

Mennyiségtan, het. 3 óra. Számtan. Négy műtét közönséges és tizedes törtekkel ismételve; viszonyok, arányok, hármasszabály, kamatszámitás. Mértan. Négyszögek, sokszögek; egyenes vonalu idomok átalakitása, kerületeinek és területének kiszámítása; Pythagoras tétele; háromszögek hasonlósága. K. k. Močnik.

Természetrajz, het. 3 óra. Ásványtan. K. k. Felöcker. Növénytan K. k.

Szabadkézrajz, het. 2 óra.

III. osztály.

Osztályfőnök: Kiszelly Ervin.

Vallás, het. 2 óra. Első félév: a keresztény egyház története. 2-ik félév: a magyar protestans egyház és a keresztény hitfelekezetek története. K. k. Palmer, Pálfy.

Latin nyelv, het. 7 óra. Mondattan: Esettan. A város-nevek szókötése. Melléknév. Névmás. Előljárók. Az idők használata. Consecutio temporum. Imperativus Infinitivus. Supinum. K. k. Kühner, Meiring és Schultz. Irálygyakorlatok, forditások latinra. Corneliusból elemezve olvastatott és emlékeltetett: Aristides, Pausanias, Lysander, Chabrias. Phaedrus meséiből Siebelis Tirocinium poëticuma szerint 10 mese elemezve és emlékeltetve.

Magyar nyelv, het. 2 óra. Mondattan, irásbeli gyakorlatok, olvasmányok, költemények elemzése és emlézése. K. k. Toepler és Erdélyi Indali P.

Német nyelv, het. 3 óra. Mondattan, mondatok elemzése, költemények megtanulása, házi dolgozatok. K. k. Bauer és Mager.

Földrajz és Történet het. 3 óra. Közép- és ujkor története. K. k. Beck.

Természettani Földrajz, het. 3 óra. K. k. Berecz.

Mennyiségtan, het. 4 óra. Betüszámtan, hatványozás, gyökvonás. Mértan. A kör- és egyéb hajlott vonalok. K. k. Močnik.

Természettudományok' het. 3 óra. Vegytan. K. k. Schlichting.

Szabadkézrajz, het. 2 óra.

IV. osztály.

Osztályfőnök: Koller Károly.

Vallás, het. 2 óra. Hit- és erkölcstan. K. k. Palmer.

Latin nyelv, het. 6 óra. Szókötés, mondattan folytatása, bevégzése. K k. Kühner és Schultz. Irálygyakorlatok, fordítások latinra Corneliusból: Themistocles Phocion, Alcibiades, Iphricrates. Szó- és mértan Schultz szerint Ovidiuson begyakorolva. Olvastattak és emlékeltettek Siebelis Tirociniumából: Ceres egy fiut gyikká változtat. Battus. Icarus. Bacchus megleli a mézet. Gabii városának bevétele. Brutus rejtett okossága. Cacus.

Magyar nyelv, het. 2 óra. Mondatköttetés, mondatfüzés, körmondattan, szómértan. Irálygyakorlatok. Válogatott költemények elemzése és elmondása.

Német nyelv, het. 3 óra. Mondattan, verstan, ügyiratok, olvasmányok K. k. Minkwitz, füzetek szerint.

Födrajz és történet, het. 4 óra. A magyar-osztrák birodalom részletes földrajza. K. k. Hauke, Környei. Magyarország története. K. k. Horváth M.

Mennyiségtan, het. 3 óra. Számtan: összetett arányok, kamatszámitás, vegyitési szabály, társas szabály, elsőfoku egyenletek egy ismeretlennel. Mértan: Tömörmértan. K. k. Močnik.

Természettan, het. 3 óra. Nyugalom és mozgás, hang- és fénytan, delejesség, villanyosság, hőtan. K. k. Pisko.

Szabadkézrajz, het. 2 óra.

V. osztály.

Osztályfőnök: Zvarínyi Sándor.

Vallás, het. 2 óra. Bevezetés az ó-szövetségbe. K. k. Zsarnay L.

Latin nyelv, het. 5 óra. Nyelvtani tsmétlések; olvasmányok: Titus Livius XXII. könyve. Ovidius Metamorph. I. és II. könyvéből válogatott helyek, magyarázva, elemezve és részben emlékeltetve. Szómértan. Irásbeli gyakorlatok.

Görög nyelv, het. 4 óra. Alaktan a nevek és szabályos ω végzetü igék, megfelelő szó- és irásbeli fordítási gyakorlatokkal, szavak és mondatok emlézése. K. k. Curtius és Schenkel-Kiss.

Magyar nyelv, het. 2 óra. Olvasás, magyarázás, az illető irók és költők életrajza; a lantos költészet nemei, irásbeli dolgozatok, szavalmányok. K. k. Szvorényi.

Német nyelv, het. 2 óra. A lantos és oktató költészet nemeinek értelmezése, példák emlékelése, dolgozatok. K. k. Heinrich G.

Földrajz és történet, het. 4 óra. Az ókori népek, különösen a görögök és rómaiak története, időtáblák irása, térképek rajzolása. K. k. Hunfalvy J. és Wéber.

Mennyiségtan, het. 3 óra. Számtan: alapműveletek föltétlen egész és algebrai egész számokkal, számok oszhatatlansága, törtszámok, viszonyok, arányok. Mértan. Sikmértan. K. k. Klamarik.

Természettudományok, het. 2 óra. Vegytan. K. k. Dékány R. Ásványtan. K. k. Papp J.

VI. osztály.

Osztályfőnök: Klein Pál.

Vallás, het. 2 óra. Bevezetés az uj szövetségbe. K. k. Zsarnay.

Latin nyelv, het. 5 óra. Nyelvtani ismétlések. Olvasmány Sallustius Crispus: De conjuratione Catilinaria. Virgil Aeneidos lib. I. a bevezető szakaszt, a II. egészen magyarázva forditva és nagyrészben emlékeltetve. Irálygyakorlatok.

Görög nyelv, het. 4 óra. Alaktan, μί és rendhagyó ω végzetü igék: szóképzéstan megfelelő forditási gyakorlatokkal, szavak, mondatok és összefüggő darabok emlézése. Kiválogatott prózai és költői szakaszok elemzése és forditása Curtius és Schenkel szerint.

Magyar nyelv, het. 2 óra. Szónoklattan. Epikai költészet, megfelelő darabok olvasása, magyarázása, emlézése. A magyar epikusok életrajza. Irálygyakorlatok. K. k. Szvorényi.

Német nyelv, het. 2 óra. Az epikai költészet elmélete; minden epikai műfajnak megfelelő költői és prózai olvasmányok, magyarázattal és részben emlékeltetve. Irálygyakorlatok. K. k. Heinrich G.

Történet, het. 3 óra. Középkor. K. Hunfalvy J. és Weber.

Mennyiségtan, het. 3 óra. Számtan: Hatványok, gyökmennyiségek, végszerülten és képzeleti számok, logarok. Mértan: Tömérmértan. K. k. Močnik, Klamarik.

Természettudományok, het. 2 óra. Állattan. K. k. Soltész J. Növénytan K. k. Papp J.

VII. osztály.

Osztályfőnök: Grósz Ernő.

Vallás, het. 2 óra. Keresztyén egyház történet. K. k. Pálfy J.

Latin nyelv, het. 4 óra. Olvasmányok. Ciceronak pro Milone et pro rege Deiotaro. Horatiusból 40 óda, magyarázva, forditva és részint emlékeltetve; hetenkénti irálygyakorlatok.

Görög nyelv, het. 4 óra. Xenophon Cyrop. I. 3, 4, 5. VII. 1 és VIII. 2. 1, 9; III. 1. és 2., Demosthenes első philippikai és a békéről tartott beszédének olvasása, forditása és emlézése. Xenophon és Demosthenes életrajza. Mondattan, az esetek használata, forditási gyakorlatok.

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

Magyar nyelv, het. 2 óra. A magyar irodalom története Bessenyeiig. A drámai költészet elmélete füzetekből: olvasmányok, szavalmányok, dolgozatok.

Német nyelv, het. 2 óra. Irodalomtörténet a hajdankortól kezdve Goetheig; olvasmányok, szavalmányok, dolgozatok.

Történet, het. 4 óra. Ujkor története 1815-ig. K. k. Hunfalvy J. és Weber.

Mennyiségtan, het. 3 óra. Számtan: Első- és másodfoku, határozott és határozatlan, felsőbb kitevő egyenletek. Haladványok és alkalmazások, a kamatok kamatjainak kiszámitása. Helycserélések, kapcsolás, változtatás, binomi tantét. Mértan: Sik- és gömb-háromszögtan; elemző mértan a sikban, K. k. Klamarik.

Bölcsészet, het. 2 óra. Logika: Elemtan és módszertan. K. k. Beck-Gregus.

Mennyiségtani földrajz, het. 1 óra. K. k. Berecz.

VIII. osztály.

Osztályfőnök: Palcsó István.

Vallás, het. 2 óra. Hit- és erkölcstan. K. k. Batizfalvy J.

Latin nyelvtan, het. 5 óra. A mondattan fontosabb részeinek ismétlése. Olvasmány: Taciti Germania, Agricola és az Annales első könyvéből 36 fejezet. Horatius levelei, de arte poëtica és satyrai. A római irodalom-történet vázlata, füzetek szerint. Hetenkénti irálygyakorlatok.

Görög nyelv, het. 4 óra. Plató Protagorasza. Homer Iliasa I. és VI éneke. Mondattan, összetett mondatok, megfelelő gyakorlatokkal. A görög irodalom vázlata.

Magyar nyelv, het. 2 óra. Magyar irodalomtörténet Bessenyeitől a jelenkorig. Olvasmányok, dolgozatok.

Német nyelv, het. 2 óra. Német irodalomtörténet Goethetől a jelenkorig. Olvasmányok, szavalmányok, dolgozatok.

Történet, het. 3 óra. Magyarország története. K. k. Horváth, Ladányi.

Természettan, het. 6 óra. A testek általános sajátságai, erőműtan, hangtan, delejesség, villanyosság, fénytan, hőtan. K. k. Pisko.

Bölcsészet, het. 2 óra, Lélektan. K. k. Beck-Gregus.

Nem kötelezett tantárgyak.

Franczia nyelv, az al- és felgymnásiumból jelentkezők számára. Tanitotta: Votisky Károly, gymn. tanár.

Zongora- és orgonatanitás, het. 2 óra, a leendő néptanitók számára. Tanitá: Bayer Károly, elemi tanitó.

Gyorsirás, het. 3 óra a felgymnásiumból jelentkezők számára. Tanitották: Dézsy Ferencz és Szenftner József VIII. oszt. tanulók.

Szabadkézrajz, het. 4 óra, az algymnásiumi tanulók számára. Tanitotta: Kiszelly Ervin, gymn. tanár.

Testgyakorlat, het. 4 óra, Tanitották: Lám Árpád és Tury Sándor VII. oszt. tanulók.

V.

A magyar-, német- és latin nyelvből irásbeli dolgozatokul feladatott tételek.

Az V. osztályban. Otthonról idáig, levél alakjában. Az én barátom, jellemzés. Szerénység az ifjak ékessége. Minnél többet tanulók, annál jobban megkedvelem a tudományt. El nem felejtem a gyermekkoromban hallott meséket. A ki másnak vermet ás, maga esik bele. Tavaszi zord idő. Zárdolgozat: A hálás tanuló. Lebensbeschreibung. Gedanken am Grabe eines Freundes, Der Weihnachtsabend. Uebung macht den Meister.

Beschreibung. Tagebuch. Wiederholung ist die Mutter alles Lernens. Der Schüler kann zum guten Rufe der Anstalt, welche er besucht auch etwas beitragen.

Forditások anyanyelvből latinra, hetenkint egyszer.

A VI. osztályban. Most vagy soha, monolog. A ki másnak vermet ás, maga esik bele (mondattárgyalás). A tanuló ifju (értekezés). Miért dolgozzunk? Miért veszünk részt az isteni tiszteletben? Folyamodvány. Rhetorikai syllogismusok. Szabadtárgyu dolgozat. Zárdolgozat: Megnyugás után könnyebb a munka.

A VII. osztályban. Mindenik magyar dal szellemi diadal. Az ősz utolsó napjai. Ki a jelent meg akarja érteni annak ismernie kell a multat. Előre! (buzditó beszéd). Védbeszéd. Zárdolgozat: Kinek szivében a haza nem él, az mindenütt idegennek tekinti magát. Mit Gott fang' an, mit Gott hör' auf, das ist der schönste Lebenslauf (mondattárgyalás). Verschiebe nicht auf morgen, was du heute thun kannst (mondattárgyalás). Der Christbaum. Des Winters stille Freuden. Die edelsten Freuden des Jünglings. Eroberung Mexicos Wer nie sein Brod mit Thränen ass, wer nie die kummervollen Nächte an seinem Bette weinend sass, der kennt euch nicht ihr Himmelsmächte. Des Sängers Fluch (Uhland nacherzählt). Fin Schüler dankt einem Wohlthäter der Schule. Principiis obsta sero medici

A VIII. osztályban. Szülőföldem egy mondája. Kirándulás a Kárpáthok közé. Fiuk, készüljünk az érettségi vizsgára. Az én barátom. Értekezés Vörösmarty: „Szózatá"-ról. Dem Verdienste seine Krone. Warum ist Schiller der Lieblingsschriftsteller der Deutschen? Der Humor. Der Frühling. Fortes fortuna adjuvat. Amicus certus in re incerta cernitur. Fide sed cui vide. Ingenium incultu et socordia torpescit. Principibus placuisse viris non ultima laus est. Aequam memento rebus in arduis servare mentem, non secus in bonis ab insolenti temperatam laetitia. Quidquid sub terra est in apricum proferet aetas. Tibi aras, tibi occas, tibi seris, tibi etiam metis. Utendum est aetate, cito pede labitur aetas.

VI.

Jelentés.

A)

1. A tannyelv a felgymnasiumban magyar, az algymnasiumban túlnyomólag német.

2. Az $187^{8}/_{9}$-ik tanév ünnepélyes megnyitása szept. 2-án volt. A tanulók szabályszerü felvétele megtörténvén, a felvételi- és javitó vizsgák megtartatván, a rendes előadások szept. 5-én kezdettek.

3. A tanári kar éber figyelemmel volt arra, hogy a tanuló ifjuság kedélyélete fejlesztessék és értelme tudománynyal gazdagitassék. Kik a tanári kar atyai intései és lelkiismeretes fenyiték alkalmazása által jó útra térni nem akartak, kik vagy szorgalom hiánya miatt a tudományokban hátramaradtak, vagy az iskolai törvényeket könnyelmüen megszegték, a legszigorúbb rendszabályok alkalmazását vonták magokra.

4. Az ifjusági magyar önképzőkör, valamint a müéneket és zenét gyakorló társaság a lefolyt tanévben is törekedett megfelelni kitüzött czéljának. A magyar önképzőkör Votisky Károly elnöklete alatt ez évben is dicséretes buzgalommal működött.

Tisztviselői voltak: alelnök: Kun Mihály és Kemény Andor, pénztárnok: Nagy Pál, könyvtárnok: Dézsi Ferencz.

A kör 22 rendes gyülést tartott. E gyüléseken felolvastatott összesen 35 mü. A felolvasott művek közül a kör 2-őt érdemkönyvbe vételre, 10-et megdicsértetésre, 12-őt méltánylásra és 6-ot elvetésre itélt.

A mult évben alakult önképzőköri könyvtár részint vétel, részint ajándék utján 80 kötettel szaporodott.

A könyvtár gyarapitására az önképzőkör tagjai nagy figyelmet fordítottak. A mennyire a kör anyagi helyzete engedé, vétel utján csak a legkitünőbb magyar irodalmi termékek (irodalmi tanulmányok, magyar történelmi müvek s. a. t.) szereztettek meg.

5. Az ifjusági dalárda és zenekör több városi működvelő közremüködése mellett a szegedi vizkárosultak javára f. é. márcz. 29-én hangversenyt rendezett, mely a nevezett czélra 156 frtt. jövedelmezett. Az ifjuság tekintettel a nemes czélra a hangverseny költségeit maga viselé.

6. Felgymnasiumi növendékeink őszszel a Tátrára tettek Klein Pál tanár vezetése alatt nagyobb kirándulást.

7. Azon nagy veszteség, mely nem csak az evang. protestans egyházat, hanem az egész országot Zsedényi Ede, országgyülési képviselő és az ág. hitv. evang. egyház főfelügyelője elhunytával érte, alkalmat szolgáltatott a tanári karnak, hogy a dicsőültnek nagy érdemeiről megemlékezve, az ifjuság vallás-erkölcsi érzelmeire hathatott.

Jelen volt az összes ifjuság a helybeli község által a nagy halott emlékezetére márcz. 30-án rendezett egyházi gyászünnepen.

8. Ő Felségeik királyunk és neje ezüst lakodalma alkalmából ápril 24. tartott isteni tiszteleten szintén teljes számban vett részt a tanuló ifjuság.

9. Növendékeink egészségi állapota a most mult tanévben a legjobb volt. Mind a mellett még is egy haláleset fordult elő tanitványaink sorában.

Az elhunyt szép reményü tanuló neve Schmidt Frigyes. Meghalt 1878. november 20-án Ruszkinóczon idegláz és tüdőgyuladás következtében. Végtisztességén részt vettek tanárai és számos tanulótársai.

B) Az ifjuság lètszàmát következő rovat mutatja:

Osztály	Beirt tanuló	Anyanyelvre nézve			Vallásra nézve					Évközben		Létszám a tanév végével	Életkoruk szerint								
		magyar	német	tót	ágh. h.	helv. h.	r. kath.	kel. gör.	móz. v.	kilépett	meghalt		10 éves	11 „	12 „	13 „	14 „	15 „	16 „	17 „	18 „	19 stb.
I.	86	18	60	8	49	5	17	—	15	6	—	80	24	23	28	7	3	1	—	—	—	—
II.	54	13	29	12	34	6	8	—	6	6	—	48	1	5	13	20	14	1	—	—	—	—
III.	60	23	31	6	32	15	8	—	5	3	1	56	—	1	2	14	21	14	4	3	1	—
IV.	52	10	30	12	30	6	9	—	7	—	—	52	—	—	—	1	16	13	15	5	2	—
V.	39	14	20	5	18	7	4	2	8	1	—	38	—	—	—	—	1	7	17	8	5	1
VI.	46	15	24	7	26	12	3	—	5	—	—	46	—	—	—	—	2	12	11	11	8	2
VII.	53	34	16	3	20	15	8	3	7	1	—	52	—	—	—	—	—	—	3	14	24	12
VIII.	51	33	16	2	14	14	7	3	13	—	—	51	—	—	—	—	—	—	—	1	18	32
Összeg	441	160	226	55	223	80	64	8	66	17	1	423	25	29	43	43	57	48	50	42	58	47

1) Ezek közt: Abaujból 7, Árvából 14, Baranyából 1, Barsból 4, Békésből 2, Beregből 9, Biharból 1, Borsodból 3, Csongrádból 8, Gömörből 28, Hajdumegyéből 8, Hevesből 3, Jász-Nagy-Kún-Szolnokból 10, Liptóból 40, Máramarosból 2, Nógrádból 6, Nyitrából 1, Temesmegyéből 1, Sárosból 3, Szabolcsból 25, Szatmárból 7, Szepesből 208, Torna 1, Torontál 1, Turóczból 6, Ugocsából 1, Ungból 10, Zemplénből 19, Zólyomból 7, Bécsből 1, Lengyelből 4. Összesen; 441.

C) Tanszerek.

1. A lyceumi könyvtár áll 20,700 kötetből.

a) Ajándék utján kaptunk ez évben tek. Stenczel Hugó felügyelő urtól: Kalchbrenner Károly: Sziberiai és délamerikai gombák 1 füzet.

Nagytiszt. Stehlo János esperes urtól: Dr. Kriegern Ármin, gyáminézeti beszéde, 2 pld.

Nagytiszt. Linberger István lelkész urtól: ugyanezen beszéd 1 pld. és „Történelmünk kiválóbb nőalakjai" 1 kép.

T. cz. Horák József cs. k. őrnagy urtól: Mencken J. B. Gelehrten-Lexicon 1 kt.

T. Payer Hugo egyh. felügyelő urtól: 150 kt.

T. cz. Kis Gusztáv urtól: Molnár Szenczi Alb. Dictonarium lat. grac. ung. 1 köt. Ismeretlen szerzőtől: Magyar példabeszédek tára, kézirat, 1 köt. Decsy Sam.: Ozmanographia 3 köt. Szepessy Ignácz egyh. beszédek II. fzte.

T. cz. Mayer Lajos urtól: Hugó Grotü poemata 1 kt. — Aymon Joh. Verwandlungen der röm. Religion 1 kt.

A kolozsvári m. k. tud. egyetemből: beszédek 4 fzt., tanrendje 3 fzt. és almanachja 2 fzt.

A kir. József műegyetemből: beszédek 1 fzt. A pozsonyi kir. akadémiától: Személyzeti létszáma és tanrendje 2 fzt.

Nagytiszt. Zelenka Pál urtól: A miskolczi ev. egyház évkönyve 1 kt.

A rimaszombati protest. gymnasiumból; Emlékkönyve 1 kt.

Ráth Mór urtól Budapesti szemle 32-ik száma 1 kt.

Aigner Lajos urtól: Tank, 2 kt

Bertalanfy Tivad. urtól: Tank. 1 kt.

Franklin társulattól Tank. 10 kt.

Frenkel Sándor tanulótól Büchner Gottfr. Bibl. Concordanz.

Grimm és Horovicz uraktól: Tank. 1 kt.

Kókay Lajos urtól tank. 1 kt.

Lampel Róbert urtól tank. 2 kt.

Laufer Vilmos urtól tank. 1 kt.

Maurer Adolf urtól tank 2 kt.

Tettey Nándor urtól tank. 2. kt.

Zilahy Samu urtól tank. 2 kt.

Főtiszt. Czékus István superintendens urtól Statisztikai közlemények.

T. cz. Eggenberger-féle könyvkereskedéstől tank. 1 kt.

T. cz. Országos magy. királyi statisztikai hivataltól Statisztikai közlemények 6 kt.

b) Vétel utján szereztünk a Schwartner-féle alapitványból: Brehms Thierleben I. II. III. VII. és IX kt. — A term. t. társulat $187^{8}/_{9}$-ik évi kiadványai és annak: „Közlönyé"t. Összesen: 47 frt. 67 krért.

A felszerelési pénztárból: Szabó Károly régi magy. könyvtár 1 kt.
Helmár Ágost a magy. birodalom történeti falabrosza.
A magyarországi Kárpáthegylet évkönyve.
Literarische Berichte aus Ungarn.
Protest. egyh. és isk. lap.
Protest. heti lap.
Magyar könyvszemle.
Magyar tanügy.
Budapesti szemle.
Egyetemes philologiai közlöny.
Magyar nyelvőr.
A középtanodai tanáregyleti közlöny.
Berghaus Gönczy Délamerika, Északamerika, Austriamagyarország, Afrika falabroszai. Összesen: 88 frt 40 krért.

c) A magyar könyvtár gyarapodott a magy. tud. akadémia ajándékából és Jóny Tivadar ur alapitványából Kiadatott összesen: 18 frt.

2. A természettani szertárban van 312 darab.

3. A természetgyüjtemény áll 7126 drbból.

Ásványokat ajándékozott: Jurka János VIII-ik ozt. tanuló 12 drbt.

Kiadatott szekrényekre s egyéb butorra összesen: 100 frt.

4. Az éremgyüjtemény áll 573 drbból. Érmeket ajándékoztak: Zvarinyi Sándor tanár ur egyes tanulóktól gyüjtött 3 ezüst és 82 rézpénzt. — Régi bankjegyeket ajándékoztak: Horváth János tanuló egy drb 100 frtos magy. bankjegy. Kiszelly Ilka asszonyság egy drb. 5 frtos magy. bankjegy. Weber Pál tanár ur egy drb. 5 frtos magy. bankjegy. Steiner Károly tanuló egy 2 frtos magy. bankjegy. Strompf Ede és Blázy György urak egy drb 1000 frtos „Banco-Zettel". Beck Ede ur egy drb. 5 frtos osztr. bankjegy.

Fogadják a t. cz. jótevők az intézet hálaköszönetét.

A fentebbi kimutatások szerint kiadatott ez évben tanszerekre: 224 frt és 7 kr., egyéb mivelődési eszközökre: 99 frt 70 kr. összesen: 354 frt 40 kr.

D) Az alumneum ès Convictus.

1. Az alumneum jótéteményét (ebédet) az év folytán összesen 127 tanuló élvezte 16 frt. évi fizetésért.

2. A convictusban 132 növendék nyert élelmezést, még pedig ebédre 3 tál ételt és kenyeret; vacsorára kenyéren kivül pecsenyét burgonyával vagy káposztával; hetenkint egyszer turós galuskát, máskor egyéb vastag ételt. Ezek között 43 csupán vacsorát fogadtak a convictusban.

3. Convictusi ebédért és vacsoráért fizettetett 60 frt egész évre; csupán vacsoráért 30 frt egész évre.

4. A kik ebédet az alumneumban és vacsorát a convictusban fogadtak 46 frtot fizettek egész évre.

5. Felvétetik az alumneumba és convictusba minden tanuló valláskülömbség nélkül.

Fogadják köszönetünket mindazon t. cz. pártfogók, kik az alumneumot és convictust gyámolitották.

E) Szorgalomdíjak.

Az 1879 Junius 24-én tartandó zárünnep alkalmával Lyceumunk szegénysorsu, de jó magaviseletü tanulói következő szorgalomdijakban részesittetnek:

1. Roth-Teleky Johanna grófné alapitványából az $187^{8}/_{9}$-ik tanévben is fejenként 42 frttal 6 tanuló részesittetett, u. m. Trompler Ernő, Faix Mihály, Szontagh Sándor, Horváth János, Bartó Mihály, Toperczer Károly.

2. Jóny Tivadar-féle pályadij, két pályanyertes magyar dolgazatért, egyenként 9 frt.

3. Napravszky-féle szorgalomdij, hat felgymnasiumi tanuló számára, fejenként 20 fr.

5. Clementis-féle szorgalomdij két felgymnasiumi, leginkább gömörmegyei tanulónak, fejenkint 12 frt.

5. Ujházy-féle szorgalomdij, négy felgymnasiumi tanulónak fejenként 6 forint.

6. Horváth Borbála féle 12 frtból álló jutalom egy felgymnasiumi német vagy tótajku tanulónak, ki magát a magyar nyelven kitüntette.

7. Wéber Mihály-féle jutalom, négy algymnasiumi tanulónak egyenként 6 frt.

8. Péczelly István-féle 42 frtos szorgalomdij. magyar nyelven irt tudományos pályamunkáért.

Állami szorgalomdijban részesittetek:

Tegze Miklós VII. oszt. tanuló, Mária Terézia-féle alapitványból 120 frt.

10. Szenftner József VIII, oszt. tanuló, Verbiczy-féle alapitványból 120 frt.

11. Passiut József III. oszt. tanuló 100 frt. államszorgalom dijban részesült.

12. Praemium, négy algymnasiumi tanulónak, egyenkiut 4 frt.

A Jóny Tivadar-féle pályadijakra kitűzettek $187^{8}/_{9}$-ben következő tárgyak:

Horváth Mihály emléke (elegia). Az egy éves önkéntes, költemény. A helység bölcse, tréfás költemény. A siberiai fogoly, költői elbeszélés.

A Péczelly István-félére. Párhuzam a római és görög nemzeti játékok között.

F) Éretsègi vizsgák.

a) Az 1879. évi junius 14, 16, 17, 18-án tartandó irásbeli és junius 25-én és következő napjain tartandó szóbeli érettségi vizsgálatokra jelentették magukat 50.

b) (Az 1878. évi junius 26, 27, 28, 29-én julius 1. 2-án tartott szóbeli

érettsége vizsgán nagytiszteletü Linberger István lelkész ur elnökölt mint kerületi biztos.

1. Jelentkeztek volt 56.

2. Kiállották a vizsgát 55, de ugy, hogy szept. 3-án egy, deczember 23-án egy, 1879. január 7-én egy tett javitó vizsgát.

3. Egy évre vettettett vissza egy).

G) Uj alapitvány.

Az 1865. évi aug. 23-án a Lyceum felsegélésére létrejött ujabb alapitvány, mely az 1877. évi kimutatás szerint 7245 frt. 16 kr. összeget tett, az 1878. év végén 7495 frt 35 krra, tehát 250 frt 19. krral szaporodott; alapszabályszerűleg elosztatott 230 frt.

Ezen alapitványt évi járulékaikkal szaporitották következő t. c. urak: Dlhányi József 2 frt, Fürész Ferencz 2 frt, Genersich Károly 5 frt, Genersich Tivadar 2 frt, Gresch Ágost 2 frt, Kéler Pál 2 frt, Koller Károly 1 frt, Koromzay György 1 frt, Koromzay Victor 5 frt, Meeze Vincze 3 frt, Palcsó István 1 frt, Payer Hugo 5 frt, Scholcz Frigyes 1 frt, Stenczel Mihály 2 frt, Szelényi Gusztáv 5 frt, Szopkó László 5 frt, Szopkó Sándor 5 frt, Tátray Gergely 5 frt, Verdonics Sándor 1 frt.

Egyszerre mindenkorra t. c. Szendy Antal ur gyógyszerész Nagybányán 10 frt.

Hálás elismerés azon t. c. pártfogóknak, kik ezen alapitványt évi járulékaikkal szaporitották.

Hálás elismerés Dr. Tátray Gergely gondnok urnak, ki ezen alapitvány érdekét előmozditotta.

VII.

A Lyceum emléklapja.

Intézetünk pártfogói érezvén és tudván, mi forog fenn, felismervén, hogy az ujkor uralkodó eszméi és culturális törekvései kivált az iskolák szellemi- és anyagi érdekeinek előmozditását sürgetik, ez évben is mozditották elő a Lyceum érdekeit anyagi- és szellemi eszközökkel.

A már fentebb emlitett jótéteményeken kivül t. cz. Szemere Gyula ur zemplénmegyei lasztoméri földbirtokos nagylelkű adományáról külön megemlekezni kötelességünknek tartjuk.

E jótevő 100 frtot áldozott a lyceális alapra. — Fogadja forró hálaköszönetünket.

Boldogult Scholcz Sámuel ur és neje született Roxer A. Mária asszony leibiczi lakosok 1870. nov. 21-én és 1878. aug. 11-én kelt végrendeletükben 400 frtot hagyományoztak a késmárki Lyceumnak. — Lebegjen sirjok fölött az áldás és béke szelleme!

Évi jelentésemet pedig azon óhajtással fejezem be, áldja az ur Isten minden jóval tanodánkat és vegye oltalma alá, hogy ezután is feladatát minden tekintetben teljesithesse!

VIII.

A tanulók névjegyzéke.

I. osztály.

Beck Tivadar, Késmárk Szepesm.
Benne Gyula, Leibicz, „
Bjel Rezső, Hosszurét, Gömörm.
Buchalla Rezső, Leibicz, Szepesm.
Cerva László, Késmárk, „
Csauder Dániel, „ „
Csillaghy László, Istebné, Árvam.
Dávid István, Runya, Gömörm.
Degen Lipót, Jarembina, Szepesm.
Dobsa István, Lucsivna, „
Durst Victor, Leibitz, „
Emeritzy Kornél, Leibitz, „
Fábián Szlovik András, Ófalu, Szepesm.
Fabó Gyula, Jászkisér, Jász-N-.Kun Szolnokm.
Faigel Károly, Késmárk, Szepesm.
Freitag Gusztáv, Késmárk, „
Glatz Gyula, Poprád, „
Glücksmann Ignácz, Lucsivna, Szepesm.
*Goldfinger Náthán, Batizfalva „
Graf Rudolf, Ruszkinócz, Szepesm.
Greguss Aladár, Jolsva, Gömörm.
Hankisz Károly, Dobsina, „
Herez Rudolf, Lipnik, Szepesm.
*Iszkray László, Ófalva, Szepesm.
Janovicz László, Busócz, „
Joszke Frigyes, Ruszkinócz, Szepesm.
Kail Kornél, Szepesváralja, Szepesm.
Kikta Ede, Poprád, Szepesm.
Kiss Károly, Késmárk, „
Klein Miksa, Béla, „
*Kleinberger Samu, Béla, Szepesm,
Kling János, Zsákócz „
Klósz Samu, Ruszkinócz, „
Knodt Gusztáv, Ruszkinócz, Szepesm.
*Krayger István, Ó-Lubló, „
Krusch Konrád, Tótfalva, „
Kunsch Károly, Zsákócz, „
*Langh Ármin, Béla, „
Lipter Victor, Toporcz, „
Lopejszky Károly, Likér, Gömörm.
Matuska Péter, Alsó-Kubin, Árvam.
Mayer Ágost, Béla, Szepesm.
Mischlivecz Tivadar, Késmárk, Szepesm.
Molitor Rudolf, Leibicz „
Nagy Gerzson, Encsencs, Szabolcsm.
Nauer Sándor, Késmárk, Szepesm.
Pechár László, Poprád, „
Piuko György, Benyicz, Turóczm.
Polcz Ede, Késmárk, Szepesm.
Prámer Antal, Torna, Tornam.
Preiser Lipót, Késmárk, Szepesm.
Reinitz Benyó, „ „
Reisinger Gusztáv, Késmárk, Szepesm.

*) Kilépett.

Reusz Jenő, Nagy-Rőcze, Gömörm
Roth Marczel, Beregszász, Beregm.
Roth Sándor, Késmárk, Szepesm.
Scholcz Victor, Leibitz, „
Sohajda Kálmán, Mándok, Szabolcsm.
Sóhalmy György, Tálya, Zemplénm.
Somossy János, Micske, Szabolcsm.
Spiegel Miksa, Nedecz. Szepesm.
Steiner Károly, Késmárk, Szepesm.
*Stotter Izidor, Mátyásfalva, Szepesm,
Stuckner József, Hibbe, Liptóm.
Svehla János, Brézo, Nográdm.
Szakmáry Elemér, Lucsivna, Szepesm.
Szemere Kálmán, Lasztomér, Zemplénm.
Szlabi László, Ó-Lubló, Szepesm.
Szilcz Ferencz, Mária-Pócs, Szabolcsm.
Tátray Dezső, Késmárk, Szepesm.
Teichner Lipót, Zsdiár, „
Tkacsik István, Smizsán, „
Török Károly, Námesztó, Árvam.
Valtsák Jakab, Ó-Lubló, Szepesm.
Vozáry Béla, Gyöngyös, Hevesm.
Wéber László, Poprád, Szepesm.
Wéber Pál, Poprád, „
Zachár András, Sz.-Miklós. Liptóm.
Zimmermann Mihály, Toporcz, Szepesm.
Zipser Fülöp, Plavnicz, Sárosm.

Magántanulók:

Göczel Árpád, Ófalu, Szepesm.
Grünn Gottlieb, Holló-Lomnicz, Szepesm.
Krompecher Hugó, Béla, Szepesm.
Lencsó András, Szucsány, Turóczm.
Moskovicz Lajos, Busócz, Szepesm.
Pospischil Zsigmond, Csáklyó, Zemplénm.

II. osztály.

Alexy Rajmond, Szombat, Szepesm.
Bauer Svetozár, Szt.-Miklós, Liptóm.
Beretvás Gyula, Késmárk, Szepesm.
Bojárszky Róbert, Ó-Lubló, Szepesm.
*Brosz János, Rokusz, Szepesm.
Cziser István, Poprád, Szepesm.
Dirr Gyula, Béla, Szepesm.
Durst Imre, Ruszkinócz, Szepesm.
Farkas Antal, Jolsva, Gömörm.
Frank Pál, Késmárk, Szepesm.
Genersich József, Késmárk, Szepesm.
Glatz Samu, Nagy-Lomnitz, Szepesm.
Glücksmann Miksa, Strázska, Szepesm.
Haberényi Pál, Pécs, Baranyam.
*Hedry Aladár, Siroka, Sárosm.
Holly József, Pálfalu, Liptóm.
Hönsch Ede, Uj-Leszna, Szepesm.
Káresz Samu, Ratkó, Gömörm.
Kavasch Rajmond, Leibitz, Szepesm.
*Kleinberger Antal, Podolin, Szepesm.
Kmetónyi Emil, Zólyom, Zólyomm.
Koós Zsigmond, Szatmár, Szatmárm.
Kosztolny Kálmán. Sz.-Miklós, Liptóm.
Kutassy József, Szamosszeg, Szatmárm.
*Laczkó Konrád, Gnézda, Szepesm.
Laczkó Milos, Verbicz, Liptóm.
Lang József, Késmárk, Szepesm.
Ligusch Ferencz, Késmárk, Szepesm.
Lipter Gusztáv, Leibitz, Szepesm.
Marczy Sándor, Szombat, Szepesm.
Meleky Aladár, Svabótz, Szepesm.
Nagy Kálmán, Nánás, Hajdumárm.
Oravecz István, Mád, Zemplénm.
Pálka Milos, Sz.-Miklós, Liptóm
Pokoly József, Eőr, Szabolcsm.
Propper Izidor, Laps, Szepesm.
Regitkó Róbert, Felka, Szepesm.
Reiner Zsigmond, Átány, Hevesm.
Scholtz Árpád, Leibitz, Szepesm.
Scholtz Pál, Viborna, Szepesm.
Scholtz Rezső, Tótfalu, Szepesm.
Szemere Márton, Lasztomér, Zemplénm.
Sztannó András, Hibbe, Liptóm.
Sztodola Kornél. Sz.-Miklós, Liptóm
*Thaisz Arnold, Béla, Szepesm.
Tóth Emil, Ibrony, Szabolcsm.
Tribalcsik Kálmán, Késmárk, Szepesm
Viszoczky Lajos, Szántó, Abaujm.

*) Kilépett.

Weisz Adolf, Késmárk, Szepesm.
Wenk Ágost, Dopcsytze, Galicziában.
Werner Samu, Szombat, Szepesm.
*Zorkóczy József, Felső-Jeszen, Turóczm.
Zsuffa János, Verbicz, Liptóm.

Magántanuló:
Grünwald Aladár, Szacsúr, Zemplénm.

III. osztály.

Barsy Bálint, Magyar Ittébe, Torontálm.
*Bella József, Sz.-Miklós, Liptóm.
Bretz Károly, Leibitz, Szepesm.
Brosz János, Késmárk, Szepesm.
Buchalla Árpád Leibitz, Szepesm.
Drescher Károly, Késmárk, Szepesm.
Dzúrik Mihály, Istebné, Árvam.
Farkas Bálint, Nyir-Bogdány, Szabolcsm.
Glatz Samu, Busócz, Szepesm.
Gonda Balázs, Berczel, Szabolcsm.
Gotthardt János, Nagyszalók, Szepesm.
Grosz Miksa, Csetnek, Gömörm.
Gürtler Károly, Leibitz, Szepesm.
Hanvay József, Balajt, Borsodm.
Helle János, Szabadszállás, Pest-Pilis-Solt-Kiskunm.
Hensch Emil, Szombat, Szepesm.
Hermel Kornél, Ó-Lubló, Szepesm.
Horváth György, F.-Méra, Abaujm.
Jánószky Endre, Nyiregyháza, Szabolcsm.
Kintzler Béla, Leibicz, Szepesm.
Kmetónyi Dániel, Zólyom, Zólyomm.
Kövér Béla, Palágy. Ungm.
Kreszák Cyrill, A.-Kubin, Árvam.
Krieger Vilmos, Késmárk, Szepesm.
Krompecher Jenő, Béla, Szepesm.
Kuntz Gyula, Nagy-Szalók, Szepesm.
László Béla, Palágy, Ungm.
Lazáry Gyula, Késmárk, Szepesm.
Legányi Béla, Nyir-Bátor, Szabolcsm.
Lehoczky Béla, Ungvár, Ungm.
Mattyasovszky Elemér, Lőcse, Szepesm.
Medzihradszky Pál, Felső-Kubin, Árvam.
Meltzer József, Késmárk, Szepesm.
Ménhardt Mihály, Forberg, Szepesm.
Muránszky Kálmán, Jólsva, Gömörm.
Pasiuth József, Poprád, Szepesm.
Pechár Kornél, Poprád, Szepesm.
Poputh Victor, Késmárk, Szepesm.
Reinhardt Kornél, Breznóbánya, Zólyomm.
Reinitz Izidor, Késmárk, Szepesm.
*Róth László, Késmárk, Szepesm.
Schickedanz Mór, Biala, Gácsország.
**Schmidt Frigyes, Ruszkinócz, Szepesm.
Schwarcz Kornél, Késmárk. Szepesm.
*Sebestyén Miklós, Hajdu-Nánás, Hajdm.
Somogyi Gyula, Nagy Géres, Zemlénm.
Somossy András, Micske, Szabolcsm.
Stenczel Sándor, Késmárk, Szepesm.
Szemere Bálint, Lasztomér, Zemplénm.
Szutorisz Róbert, Béla, Szepesm.
Takács Miklós, Nyiregyháza, Szabólcsm.
Tanittó Béla, Jász-Kis-Ér, Jász-N.-Kun-Szolnokm.
Tarnóczy Béla, Gibárt, Abaujm.
Topperczer Vilmos, Leibitz, Szepesm.
Tóth Kálmán, Mályinka, Borsodm.
Tréger János, Alsó-Bocza, Liptóm.
Valovics Pál, Nándorvölgy, Gömörm.
Weisz Gyula, Béla, Szepesm.
Wolf Mór, Felső-Sunyava, Szepesm.

Magántanuló:
Horváth Mihály, Hete, Beregm.

IV. osztály.

Almann János, Sz.-Miklós, Liptóm.
Ballo János, Sz.-Miklós, Liptóm.
Berg Albert, Matheócz, Szepesm.
Burchhardt Ferencz, Szombat, Szepesm.
Cornides Victor, Késmárk, Szepesm.
*Csányi Gusztáv, Német-Lipcse, Liptóm
Czeglédy György, Debreczen, Hajdum.
Dávid Károly, Runya, Gömörm.

*) Kilépett.

**) Meghalt.

Dobsa József, Lucsivna, Szepesm.
Duleba Andor, Plavnicz, Sárosm.
Fabiny Gusztáv, Felka, Szepesm.
Fábry László, „ „
Fejérváry Ferencz, Szegvár, Csongrádm.
Genersich Sándor, Késmark, Szepesm.
Gönczy István, Buly, Szabolcsm.
Graumann János, Késmárk, Szepesm.
Hayde Gyula, „ „
Herskovics Frigyes, Uj-Lubló, „
Hercz Simon, Mátyásfalva, „
Hölcz Gyula, Nyiregyháza, Szabolcsm.
Hönel Albert, Motheócz, Szepesm.
Horváth Cyrill, Sz.-Márton, Turóczm.
Horvay Ede, Felka, Szepesm.
Klein Samu, Hunfalva „
Kohn Rudolf, Tepla, Liptóm.
Kostenszky Victor, Késmárk, Szepesm.
Lányi Ernő, Hradek, Liptóm.
Maczkó Pál, Szt.-Miklós, Liptóm.
Majunke Gábor, Szombat, Szepesm.
Mattyasovszky Andor, S.-A.-Ujhely, Zemplénm.
Matuska János, Alsó-Kubin, Árvam.
Nauer György, Késmárk, Szepesm.
Okályi Adolf, Vázsecz, Liptóm.
Petróczy Pál, Petrócz, Szepesm.
Rasovszky Vilmos, Bobró, Árvam.
Repaszky István, Lőcse, Szepesm.
Scholcz Árpád, Késmárk, „
id. Sholcz Gyula, Leibicz, „
ifj. Scholcz Gyula, „ „
Schwarcz Károly, Késmárk „
Skrovina József, Breznóbánya Zólyomm.
Szkitsák József, Klin, Árvam.
Szochány Pál, Sz.-Miklós, Liptóm.
Tátray Ernő, Késmárk, Szepesm,
Teichner Mark, Béla, „
Topscher Lajos, Poprád, „
Tunner János, Budapest, Pestm.
Tüdős Béla, Debreczen, Hajdum.
Wenk Károly, Gölniczbánya, Szepesm.
Zajácz Ede, Jolsva, Gömörm.

Magántanulók:

Hollaender József, Késmárk, Szepesm.
Solymossy István, Ér-Endréd, Szatmárm.

V. osztály.

Bellányi János, Szirke, Gömörm.
Bergsmann Jakab, Landok, Szepesm.
Bittner László, Késmárk, „
Braeuer Jakab, Uj-Leszna „
Csaják János, Sz.-Iván, Liptóm.
Csaplovics Simon, Geczel, Árvam.
Demszky János, Ófalva, Szepesm.
Ferencsik Ödön, Uj-Kemencze, Ungm.
Fuszgänger Benjamin, Kassa, Abaujm.
*Gálocsy Árpád, Tarnócz, Ungm.
Gaszner Károly, Heves, Hevesm.
Gretzmacher Alfréd, Ruszkinócz, Szepesm.
Herbst Simon, Uj-Szandecz, Galicziában.
Hermel Ágost., Béla, Szepesm.
Hilmer István, Breznóbánya, Zólyomm.
Immerblum Gyula, Német-Lipcse, Liptóm.
Jakobovics Mór, Csütörtökhely, Szepesm.
Koncz Pál, Sajó-Gömör, Gömörm.
Majer Béla, Bécs, Austriában.
Mészáros Lajos, Öcsöd, Békésm.
Messinger Károly, Tótfalva, Szepesm.
Morvay Pál, Mihálydi, Szabolcsm.
Mráz Pál, Nyiregyháza, „
Pacziger Ervin, Erdő-Bénye, Zemplénm.
Petróczy Zoltán, Petrócz, Szepesm.
Polnisch Jenő, Késmárk, Szepesm.
Récsey Zoltán, Debreczen, Hajdum.
Stenczel György, Zavatka, Gömörm.
Stotter Jakab, Mátyásfalva, Szepesm.
Stockinger Ferencz, Lőcse „
Strompf János, Gölnitzbánya, „
Szallay Károly, Rásztoka, Liptóm.
Szifft Gyula, Helpa, Gömörm.
Teplanszky Bertalan, Potornya, Liptóm.
Tóth Bertalan, Mályinka, Borsodm.

*) Elkdtt.

Tóth István, Ibrony, Szabolcsm.
Ujhelyi Menyhért, Tisza-Ujhely, Ugocsam.
Weber Samu, Béla, Szepesm.
Wolf Lipót, Felső-Sunyava, Szepesm.

VI. osztály.

Andreánszky Béla, Szt.-Mária, Liptóm.
Augustin Rezső, Béla, Szepesm.
Beer Bernát, Bócza, Liptóm.
Berencsy György, Nánás, Hajdum.
Bresel Pál, Késmárk, Szepesm.
Chritz Ede, Leibicz, Szepesm.
Csengey Gyula, Budapest, Pestm.
Dercsényi Miklós, N-Bégány, Beregm.
Dobsa Mihály, Sz.-Endre, Szepesm.
Durst Győző, Leibicz, Szepesm.
Fejérváry Sándor, Szegvár, Csongrádm.
Gábriel Frigyes, Béla, Szepesm.
Galgon Mihály, Viborna, Szepesm.
Glaszner, Adolf, Ivachnó, Liptóm.
Göttinger Gyula, Poprád, Szepesm.
Gresch Gyula, Béla, Szepesm.
Guoth Miklós, Hibbe, Liptóm.
Hlavnya Pál, Pribócz, Turóczm.
Horváth Jenő, Papos, Szatmárm.
Hunsdorfer János, Béla, Szepesm.
Kardos Ferencz, Körös-Ladány, Békésm.
Klobusiczky Gusztáv, Felső-Micsinye Zólyomm.
Komáromy Lajos, H.-M.-Vásárhely, Csongrádm.
Kornhauser Adolf, Strázska, Szepesm.
Kostenszky Pál, Késmárk, „
Krivoss Árpád, Király-Lehota, Liptóm.
Lindtner Ármin, Késmárk, Szepesm.
Lipter Ernő, Leibicz, „
Marcsek Aladár, Késmárk, „
Mócz András, Dorog, Hajdum.
Pálka Kálmán, Sz.-Miklós, Liptóm.
Puskás József, Kis-Várda, Szabolcsm.
Roth Miksa, Hunfalva, Szepesm.
Runyay József, Rimaszombat, Gömörm.
Ruttkay Aladár, Vusap, Nyitram.
Scholcz Hugo, Leibicz, Szepesm.
Schönvizner Szilárd, Ménhárd, Szepesm.
Schwarcz Aladár, Késmárk, „
Somossy Mihály, Balkány, Szabolcsm.
Steiner Imre, Késmárk, Szepesm.
Szabó Ferencz, Szentes, Csongrádm.
Sztodola Emil, Sz.-Miklós, Liptóm.
Topperczer Rezső, Ruszkinócz, Szepesm.
Valovics Ignácz, Ferdinánd-Huta, Gömörm.
Venetianer Mór, Sz.-Miklós, Liptóm.
Visny Samu, Német-Lipcse „

VII. osztály.

Ádám Sándor, Mező-Tur, Jász.-N.-Kun-Szolnokm.
Adriányi Adolf, Késmárk, Szepesm.
Baloghy György, Dercsény, Gömörm.
*Barcs Gusztáv, Ménhárd, Szepesm.
Belényessy András, Barabás, Beregm.
Biszterszky Samu, Kunhegyes, Jász.-N.-Kunszolnokm.
Buzinkay László, Csaroda, Beregm.
Csávás Imre, Kis-Uj-Szállás, Jász.-N.-Kun-Szolnokm.
Cseh István, Nagy-Rőcze, Gömörm.
Fink Kálmán, Duránd, Szepesm.
Hermann Béla, Rima-Brézó, Gömörm.
Hladny József, Oszlány, Barsm.
Horváth János, Toporcz, Szepesm.
Horváth János Szentes, Csongrádm.
Hoznek Lajos, Nyustya, Gömörm.
Kádoss Jenő, Mándok, Szabolcsm.
Kálmán Sándor, Hadház, Hajdum.
Kemény Andor, Rimaszombat, Gömörm.
Kohuth János, Nyiregyháza Szabolcsm.
Kiss Ferencz, Kenderes, Jász.-N.-Kun-Szolnokm.
Klein Jakab, Hunfalva, Szepesm.
Kozma József, Kis-Ráska, Zemplénm.

*) Kilépett.

Kolbenhayer Samu, Léva, Barsm.
Kompis Péter, Dovallova, Liptóm.
Krno János, Német-Lipcse „
Köröskényi Lajos, Nagy-Kapos, Ungm.
Krieger Lipót, Uj-Szandecz, Galicziában.
Lám Árpád, Rimaszombat, Gömörm.
László Albert, Kis-Gejöcz, Ungm.
Lipták Tivadar, Késmárk, Szepesm.
Marczy István, Szombat, „
Mészáros József, Abara, Zemplénm.
Molnár István, Nyir-Bátor, Szabolcsm.
Müller Lajos, Ófalu, Szepesm.
Osvald Frigyes, Rimaszombat, Gömörm.
Payer Sándor, Felka, Szepesm.
Riegelhaupt Samu, Friedman, Gömörm.
Steinhardt Lipót, Alsó-Kubin, Árvm.
Sarkady György, K.-Várda, Szabolcsm.
Sohajda Géza, Tuzsér, Szabolcsm.
Sulcz Lajos, Szentes, Csongrádm.
Szabó János, Vulsinka, Ungm.
Tegze Miklós, Berezna, Máramarosm.
Teplanszky Vilmos, Potornya, Liptóm.
Topperczer Károly, Ruszkinócz, Szepesm.
Tury Sándor, Kunhegyes, Jász.-N.-Kun-Szolnokm.
Vix Mór, Körmöczbánya, Barsm.
Vladár Kálmán, N.-Csepcsin, Turóczm.
Zékány László, Hodász, Szatmárm.

Magántanulók:

Kiszely József, Nagyfalu, Árvam.
Maizlik János, Barabás, Beregm.
Mullessa Mihály, Ó-Szemere, Ungm.
Zimmermann András, Toporcz, Szepesm.

VIII. osztály.

Altmann Gusztáv, Leibicz, Szepesm.
*Altmann Mór, Hunfalva, „
Bacsinszky Tivadar, Lyuta Ungm.
Bartha Kálmán, Szentes, Csongrágm.
Bartó Mihály, Ispánmező, Gömörm.
Dercsényi Kálmán, N.-Begány, Beregm.
Dézsy Ferencz, Mád, Zemplénm.
Dluhovics Győző, Parnicza, Árvam.
Faix Mihály, Kis-Lomnicz, Szepesm.
Fränkel Sándor, Losoncz, Nográdm.
Führer Pál, Késmárk, Szepesm.
Gallay János, Ratkó, Gömörm.
Glück Samu, Varannó, Zemplénm.
Gömöry Elek, Losoncz, Nógrádm.
Grosz Jakab, Sz.-Miklós, Liptóm.
Győry István, Tálya, Zemplénm.
Horkovics Gyula, N.-Darócz, Nógrádm.
Jakobovics Miksa, Mahalfalva, Szepesm.
Jurka János, Kalinfalva, Máramarosm.
Károlyi István, S.-A -Ujhely, Zemplénm.
Kasztner János, Késmárk, Szepesm.
Kohn Náthán, Rózsahegy, Liptóm.
Kornhauser Ignácz, Hunfalva, Szepesm.
Kralovánszky Gyula, Hadház, Hajdum.
Kun Mihály, Barabás, Beregm.
Kübecher Albert, Poprád, Szepesm.
Leitner András, Balkány, Szabolcsm.
Losonczy Árpád, Tálya, Zemplénm.
Maizlik Sándor, Som, Beregm.
Mauks Béla, Losoncz, Nógrádm.
Maxina Endre, Oszlán, Barsm.
Medveczky István, Kis-Biszterecz, Árvam.
Nadányi Gyula, P.-Kovácsi, Biharm.
Nagy Lajos, Madaras, Jász.-N.-Kun-Szolnokm.
Nagy Pál, Karczag „ „ Szolnokm.
Neumann Mór, Csorba, Liptóm.
Rauchwerger Ármin, Csorba, Liptóm.
Rottenberg Jeremiás, Kromp., Szepesm.
Szendy János, Nagy-Bánya, Szatmárm.
Szenftner J., S.-A.-Ujhely, Zemplénm.
Szijártó Szabó Sándor, Szentes, Csongrádm.
Szmrekovszky J., Kolbása, Zemplénm.
Szontágh Sándor, Késmárk, Szepesm.
Tóth Miklós, K.-Ráska, Zemplénm.

*) Rendkivüli tanuló.

Trompler Ernő, Felka, Szepesm.
Virág László, N.-Bánya Szatmárm.
Weisz Sámuel, Kunhegyes, Jász.-N.-Kun-Szolnokm.
Weszeczky Izidor, Ófalu, Szepesm.

Magántanulók:

Fuchs Endre, Zólyom-Lipcse, Zólyomm.
Neufeld Jakab, Trsztenna, Árvam.
Sztik Gusztáv, Poltár, Nógrádm.

A jövő tanév kezdődik szeptember 1-én. Az első három nap beiratás és az illetők megvizsgálására fog fordittatni.

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR